Tečaj XIV. **NOVICE** List 94.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 22. novembra 1856.

Ponižen pozdrav
memogredočima c. k. Veličanstvoma
od Dobrovskih učencov in učenk

20. novembra zjutraj ob poli 8. uri.

Pozdravljen bod' Oče in Mati premila,
Pozdravljena živo od revežev nas!
Da sreča nebeška bi Vaji oblila,
Spremljala na potih prijazno ves čas!

Ko cvetke na polji bi zdaj še cvetele,
Prinesli naj lepših bi Vama za dar!
Le rožce ljubezni so neovenele, —
Ne zverzita nam prinešenih nikar!

Stoterni „Živijo" za Vama veršijo,
O Vaji milobi nam serca goré;
Za Vaji preblagor nam zdihi puhtijo,
Darujemo Vama ljubezni solzé!

O šenkrat tak milo na nas se ozrita,
Ubogih učencov sprejmita še klic:
Naj Bog Vaji živi, oj Gosta slavita,
In venča s pomladjo nebeških cvetic!

A. Praprotnik.

Nju Veličanstvi
presv. Cesar in Cesarica v Ljubljani.

V torek zvečer je bilo, kakor smo zadnjič rekli, Nju Veličanstvoma na čast celo mesto z vsemi predmestji razsvitljeno. Bolje pa krajše razsodbe, kako lepa je bila osvečava, ne moremo na čêlo tega popisa postaviti, kakor če jim povémo, kar nam je rekel neki mož, ki je iz kmetov prišel v Ljubljano ta večer: „Oj, če je že tukaj tako neizrečeno lepo, kaj bo še le v nebesih!" In res je bilo mesto od konca do kraja v takem lesku in tolikem lišpu, da le en glas je, da kaj takega je redko viditi: eden drugega je hotel prekositi! In ravno ta celota vverstuje naše razsvitljenje naj izverstnejim osvečavam, ne le gledé na morje svetlobe, v kterem je plavala bela Ljubljana to noč, temuč tudi na toliko krasoto posameznih naprav, ki so kinčale mesto na mnogih krajih.

Ko sta presvitli Cesar in Cesarica zapustila gledišče, ktero so deželni stanovi od zunaj nepopisljivo lepo razsvetili in tudi od znotraj spodobno olepšali, in kjer sta bila s toliko slavo sprejeta, da veselega vriska ni bilo ne konca ne kraja, sta se peljala po mestu ogledavat osvečavo; po celi poti spet, kodarkoli sta se peljala, so Ju spremljali nadušeni „Živijo"-klici, ki so Jima doneli od vseh krajev nasproti. Zvedili smo, da je Nju Veličanstvoma osvečava močno dopadla, in tako je ta sjajnost še le pravo posvéto zadobila.

Poskusimo sedaj kratek popis razsvitljenega mesta. Začeli bomo s tem, kar je mestna županija Nju Veličanstvoma v čast napravila, ktere naprave so bile pod nadzorništvom magistratnega svetovavca gosp. Gutmana posebnemu odboru izročene. Rekli smo že, da tista dva velikanska stolpa in lišp cele poti zunaj mesta do bolnišnice kakor tudi baklada pervi večer je bila naprava mestne županije. Pa še veliko drugega je ona napravila, kar je povzdigovalo sjajnost današnjo. Omenimo pred vsem mestno hišo (magistrat), ki je dobila vès nov obraz. Spodnja lopa je bila predelana na gotiško podobo in krog in krog okoli treh obokov se je lesketalo rumenih lampic brez števila; pod vsakem oboku je stala na primernih podnožjih 8 čevljev visoka, lepo izdelana podoba: v sredi podoba postave, na desni pravice, na levi modrosti; okoli okinj pervega nadstropja so se vile lične pregrinjala in pisani venci; v sredi okinj je pod belo-rudeče okinčanim in na stebrih slonečim baldahinom stala podoba Cesarjeva; v vseh stranskih oknih so stali po 4 čevlje visoki in zlat svečnik gotiške podobe na glavi noseči svečniki z obilnimi svečami; na vsakem oknu spredej je stal krasen venec od zadej tako razsvetljen, da so se cvetlice vidile, kakor ob belem dnevu. Enako pervemu nadstropju, le z manjšimi genii, je bilo ozaljšano drugo nadstropje; iz vseh okinj so visele zeleno-bele preproge, na kterih vseh je bil namalan mestni gerb; s strehe doli je vihralo mnogo velikih bander rumeno-černih (barva deržave cesarske), rudeče-belih (barva ces. avstrijanske rodovine), modro-belih (barva bavarske deržave, iz ktere je naša presv. Cesarica) in pa zeleno-bele (mestna barva); iz vseh okinj pa je viselo mnogo manjših banderc; spodaj pri tléh na desni in levi strani mestne hiše pa ste bile razpete dvé dragocene svilne banderi, v ktere je bila s čistim zlatom udelana cesarska krona in perve pismenke imen Nju Veličanstev. V tem lišpu in lesku je stala mestna hiša, in ko sta se Cesar in Cesarica zvečer memo peljala, je donenje tromb in pavk pozdravljalo Nju Veličanstvi.

Magistratna hiša na desni strani je bila kakor gosp. Galetova na levi strani čez in čez pri oknih v enem nadstropji z modro-belimi, v drugem z rudečo-belimi pregrinjali, venci in razpostavljenimi podobami nališpana in krasno razsvitljena s tistimi velikimi umetno napravljenimi cvetlicami, zad kterih je skrita lampa, ktera pa razsvitljuje cvetlico tako lepo, da se vidi kakor da bi bila živa. Omenimo pri ti priliki le memogredé nove znajdbe, da je bilo mesto s tisoč in tisoč cvetlic vsake barve, podobe in velikosti ozaljšano, ktere vse so bile s perjem vred iz papirja tako lično narejene, da so bile kakor naj lepše vertne in še lepše, ker so stanovitneje.

Podajmo se sedaj v drevesne ulice (Sternallee) na nekdaj imenovani „kapucinarski", sedaj „kongresni" terg; v sredi tega terga je napravila mestna županija na 13 čevljev visokem podnožji dva sežnja visoko podobo Emone, ktero je krog in krog obdajalo 8 jamborov po 8 čevljev visokih, okoli kterih so bili razpeti lični venci in nad kterimi so se vile bandera; v sredi jamborov pa so bili lično napravljeni gerbi krajnskih mest: Krajna, Novega mesta, Kamnika, Idrije, Loža, Metlike, Černomlja in Višnje gore. Lepa misel je bila ta, ki nas je živo opominjala mogočnih besed pesmi Koseskove:

Tako se bližam, o Knez, z bogastvom dlana in uma,
Gradov Ti ključe podam verno na zlatni blazini,
Verlo namestovana sem od petkrat petsto županov itd.

Okoli veličanske podobe je bilo postavljeno 4 velikih, 10 čevljev visokih svečnikov, kteri so s posebno osvečavo razsvetljevali vès ta skupek. Kako bogato pa so bile drevesne ulice razsvitljene, kako čarobno so se odlikovali v vsakem osmerih zvezdnih oddelkov umetno napravljeni vodometi

(Springbrunnen), — tega, bravec, ki nisi sam vidil, ti ne morem z besedo popisati; misli si posvetni raj in imel bodeš zapopadek.

Na sredi sejmišča je mestna županija postavila 4 sežnje visoko piramido, ki je bila z zelenim smerečjem ovita in nad ktero so vihrale bandera, v sredi piramide se je odlikoval cesarski orel s šesterimi različnimi banderi; na vsaki strani pa je stala 9 čevljev visoka malana podoba „Krajna“ in „Ljubljana“; krog in krog pa rajda zelenih smerek, okoli kterih so se ovijali venci in razsvitljeni baloni.

Na Št. Jakobškem tergu je bila krasna iz cvetlic napravljena kaskada, obdana z zelenimi smerekami, ki so se sklepale s posamnimi venci in vse je bilo razsvitljeno z baloni.

Most na bregu ste kinčale na vsakem koncu dvé 4 sežnje visoke piramidi, razsvitljene z lampicami; na vsaki strani po celem mostu so na jamborih bili viditi malani gerbi avstrijanski in bavarski; vse pa je bilo polno lepo razredenih balonov, ki so bili razsvitljeni.

Glavar vseh mostov pa je bil Francov (špitaljski) most. Lepote tega ti, dragi bravec, dostojno popisati spet ne moremo — misli si ga vsega žarečega od več ko 1500 lamp v rudečem ognji, in imel boš nekolikšen zapopadek.

Omeniti imamo še dveh naprav mestne županije. Da bi ljubljanski grad na posebno vižo razsvetili, si je mesto naročilo iz Dunaja novo znajdbo električne luči (umetno solnce); svetila je sicer kakor lepa kresničica, al veliko več smo še pričakovali, da bo. Tudi Ljubljanica ni bila pozabljena, in čeravno je bila velika pomorska ladija z dvéma jamborama napravljena, so vse bolj še dopadli naši domači lično opravljeni čolniči in pa slovenske pesmi, ki so jih verli Krakovčanje na njih lepo prepevali.

To so bile imenitniše naprave mestne županije. Le en glas je, da je svojo nalogo hvalevredno doveršila.

(Dalje sledí.)

Malega gospodarja bogastvo.

(Dalje.)

Povedali smo sedaj, koliko se te ali une klaje živini dajati mora, da ji zaleže toliko kakor senó. Treba je sedaj pa tudi, da gospodar vé: koliko sená ji je treba na dan pokladati, da je prav. Vednost in skušnje so nas pravo mero učile.

Vsakemu živinorejcu je znano, da velika in težka živina več živeža potrebuje, kakor mala in lahka. Dalje učí skušnja, da je neka mera klaje živini potrebna, le da se pri življenji ohrani, in ktera le ravno to nadomestuje, kar se po življenji obdela, — pa pri tolikšni meri klaje ni še vol ne za vprego, ne za pitanje pripraven, krava ne molze pri tolikšni meri ali celó malo. Ta klaja se imenuje tedaj ohranivna klaja; ona ne zdá več kakor toliko, da živina živí.

Le če živina čez to mero klaje dobiva, je za rabo, naj je že ta ali za mleko, meso ali za kaj drugega. Ta klaja se imenuje plodna klaja. Če se govedom, zlasti kravam, na vsaki cent nje žive teže ne daje več kot 2 funta sená ali kake druge namestivne klaje, se bo ohranila v svojem stanu, pa za nobeno večjo rabo ne bo. Le takrat, če jim gospodar daje na vsak cent žive teže naj manj 3 funte sená ali kake druge klaje toliko, da zaleže za 3 funte sená, bo živina za rabo in gospodar na dobičku. Če ima tedaj gospodar, postavimo, 5 centov težko kravo, ji mora dajati vsak dan naj manj 15 funtov sená ali kake druge klaje toliko da zaleže za 15 funtov sená: postavimo, sená 5 funtov, krompirja 10 funtov, da zaleže 5 funtov sená, slame tudi 10 funtov, da namestuje tudi 5 funtov sená; — v vsem tem bo dobila na dan toliko klaje, da zaleže 15 funtov sená. Če poleti poklada frišno klajo, bo 60 do 70 funtov detelje, grahorce ali kaj takega zelenega toliko zdalo kot 15 funtov sená, ker imenovane zeliša, dokler so frišne (presne) imajo v 100 delih svoje teže 75 do 80 delov vodenega.

Sedaj naj vzame mali gospodar kredo v roko, pa naj rajta: ali mu tisti funt, ki ga živini vsaki dan daje čez tisto pičlo mero (2 funta), da se le pri življenji ohrani, res kaj dobička verže ali ne? — Če ji vsaki dan 10 funtov sená ali toliko kake druge klaje daje, da zaleže 10 funtov sená, potrebuje za leto 36 centov in pol sená, — če pa ji daje po 15 funtov na dan, pa potrebuje $54^3/_4$ centov, tedaj $18^1/_4$ centov več.

Ako ji je dal le 36 centov in pol sená na leto, ne bo imel nič dobička od tega, zakaj krava bo hirala in bo slaba, toliko, da bo le živela, pa shujšala bo, da tudi pri obilniši klaji potem dolgo ne bo k moči prišla; tudi tele bo slabo, in morebiti komaj 300 do 400 bokalov vodenega mleka se bo namolzlo. Ako pa ji je dajal 1 funt več na dan, tedaj ji je dal $18^1/_4$ centov več na leto, bo imel dobro izrejeno kravo, močno tele in najmanj dvakrat več mleka.

Ravno tako zamore gospodar iz odstavljenega teleta le tedaj močno živino si izrediti, ako mu je celi čas njegove rasti obilno in dobre klaje pokladal.

In koliko še drugega dobička mu dohaja iz ravno imenovanega poboljška! Veliko več gnoja in veliko boljega kakor ga dela medla, slaba živina. Saj sploh moremo reči, da iz enega funta sená ali kake druge klaje, ktera zaleže za 1 funt sená (brez stelje), se 2 funta gnoja pridela, tedaj se iz 36 centov in pol sená ne bo več kot 73 centov slabega gnoja dobilo; če pa ji je dal $54^3/_4$ centov, mu bo dala ona 109 centov in pol dobrega gnoja. In ker skušnje učé, da se iz 10 centov gnoja pridela 1 vagán (2 mernika) reží, tedaj si gospodar iz tega, da si je 36 centov in pol gnoja od ene živine več pridelal, tudi pridelk reží za dobre 3 vagána in pol pomnožil.

Naj bi naši gospodinarji dobro pomislili in prevdarili, ker od tega bomo še pozneje govorili, kadar bomo svetovali: po kteri poti naj si gospodar zboljšuje svojo kmetijo.

(Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Poterjena skušnja, ako živinorejec si hoče telico prirediti). Pred 8 leti sem kupil kravo, dimo, ki je že 3 teleta storila, pa nisem zvedil: ali junice ali telice. Ker je bila dobrega plemena, sem želel telico od nje odrediti; pa 5 juncov mi zaporedoma storí. Ko sem pa v „Novicah“ bral, da se mora krava s polnim vimenom k juncu poslati, da bo telico storila, poskusim to, in glejte! 3 leta zaporedoma mi po tej poskušnji, ki jo že 3 leta ponavljam, le telice storí. Burja.

(Kako se ravná pridelk in dobrota krompirja potem, če se sadí globokeje ali plitveje?) Gosp. prof. Hlubek je na vertu c. k. štajarske kmetijske družbe dvé leti zaporedoma to skusil in svojo skušnjo na drobno oznanil v „Wochenbl.“. Učile so te skušnje pa to-le: 1) če manj globoko je krompir pod zemljo, bolj je podveržen bolezni; globokeje sajenega se ne loti bolezen tako rada. Leta 1854 je bil 8 pavcov globoko sajeni popolnoma zdrav; leta 1855 pa še celó tisti, ki je ležal 13 pavcov pod zemljo, ni bil čisto vès zdrav; — 2) obé leti je bil tisti krompir najrodovitniši, ki je bil le 4 do 5 pavcov pod zemljo, po številu ga je bilo 9krat in pol več, po vagi 32krat več; kolikor globokeje je bil sajen, toliko manj se ga je bilo pridelalo. Če pa je zemlja pešena, bi rekli, da ga bo gospodar naj več pridelal, ako ga sadí 6 ali 7 pavcov (tedaj dobrega pol čevlja) globoko, ker v ti globokosti najhitreje in tudi enako lepo ozelení, ako je vreme kolčikaj bolj suhotno.

(Ovce plevejo lanišče). Naključilo se je na Francozkem, da so zvedili, kako se dajo lanišča prav lahko in čisto opleti, ki se sicer zlo težko plevejo. Cela čeda ovác je namreč zašla na lanišče, in po nobeni ceni jih ni mogel ovčár s polja spraviti, ker ni imel psa pri sebi. Gospodar pride ravno na polje in vidi celo trumo ovác na svojem lanišču. Ker se bojí velike škode, gré ovčarja tožit. Sodnija

ga obsodi, da ima škodo poverniti, kakor jo bota dva zvedena moža cenila. Al kako se je komisija začudila, ko pride na lanišče škodo cenit, pa vidi, da je lan lepši kot je pred bil, in pa čist vsega plevéla! Ovce so namreč le plevél mulile na polji, lanú pa, za kterega ne marajo, se niso dotaknile. (Allg. Z. f. d. Land- u. Forstw.)

(Sol — poterjen pomoček zoper predeníco (Flachsseide, cuscuta). Kako silno zamorí predeníca včasih deteljša, je znano vsakemu gospodarju. Povedali smo že enkrat v „Novicah“, da ga ni boljšega pomočka zoper to poljsko pošast kakor je sol, — in vnovič beremo v „Landw. Z. f. Nord- u. Mitt. D.“, da sol gotovo pomaga. „Mesca augusta leta 1855 sem posolil na deteljši nemške detelje predeníčne kraje — pravi neki gospodar — in do danes (6. junija 1856) ni ne sledú tega škodljivega zeliša; ne deleč od mojega polja pa ga je že spet vse polno“.

Ogled po svetu.

Kraj in življenje na bregovih ogerske Donave v Budi in Peštu.

Spisal Šimen Šubic h koncu oktobra 1856.

Tukaj teče Donava od severja proti jugu. Po nji se pripelje popotnik doli od Dunaja. Večja kakor pri Dunaji se mu tukaj pokaže lepota po njenih bregovih. Preden jo parobrod prisope med mesti Budo in Pešt, ga srečajo trije prijazni otoki, gosto z zelenim drevjem obrašeni. Pervi in veči je sam v sredi Donave kakor da bi hotel popotnika opomniti: zdaj odpri očí in poglej, kako lepoto sem ti prihranil! Koj pod njim se spustí Donava na širokost, pa se razdelí tam, kjer bi bila naj širokeja, in objema dva prekrasna otočiča v obličji stare Bude. Donava gré med otočičoma in med staro Budo nekoliko v ovink, da je viditi kakor da bi bila plašno mesto spodila iz ravnine tje pod hribček, ki se ji na desni strani približa. Odtod se vleče mesto stare Bude po desnem bregu doli do Bude, ki se hitro naraša in celo dolino pod hribčikom zasipuje. Zdaj se na levi strani, kjer je Pešt, še ne vidi veliko drugega kot posamno stoječe hiše in fabrike. Ko se pa Donava pod otočičoma spet dobro stisne, se pa začnó odpirati razgledi, da okó samo ne vé kam bi pred pogledalo. Na desno se dviguje iz spodnjega mesta podolgast griček, na njem stojí terdnjava v Budi. Kolikor bolj se bliža hribček s terdnjavo, kolikor ožji je spodnje mesto po bregu, toliko bolj se kažejo na širokem levem bregu imenitne in postavne pohištva mesta Pešta. Ko pa se pogleda naravnost po Donavi, se pa vidi veličanski verigasti most, ki derží čez Donavo iz Bude v Pešt. Človek, ki zagleda pervič mesti Budo in Pešt, nima časa, da bi vse ogledal, kako se pohištva od vode gori spušajo v breg, kje jih ločijo vinogradi in senčnate pota od prijazne terdnjave; prehitro ga odnese parobrod, toda ga tamkej pri mostu na suho spustí, ako ga je volja tukaj ostati in obiskati kraje in ljudí.

Buda, moj sedež, stojí, kar je je terdnjave, na gričku nad Donavo, večidel mesta je pa raztreseno krog grička. Največ ga je proti Donavi, ki delí mesti Budo in Pešt in pa široko ravan od razložnih hribčikastih okrajin. Tukaj na bregovih tihega potoka se gledate mesti, tukaj skazujete svojo lepoto. Na našem kraji je mesto razkropljeno skoraj celo uro deleč doli od stare Bude noter do spodnjega hribčika „Blocksberg“ imenovanega; na unem kraji, v Peštu, si pa hiše roke podajajo, njih postavni obrazi so obernjeni sem na naš breg, na terdnjavo, in to vse zavolj mogočnega kupčijskega življenja, ki gré po Donavi gori in doli. Donava je žlahna žila, po nji se stekajo skupej pridelki večernih hribčikov in dolin in pa uni, ki jih je rodila široka juterna ravnina. Barke pa prevažujejo gori in doli tudi veliko pridelkov druzih narodov. Doli iz terde Nemčije jo pripihajo parobrodi, odtod hodijo noter doli v černo morje in nosijo svoje blago na prodaj. Ladije, ki vihrajo s svojimi banderi pred našimi očmí semtertje po Donavi, so se skazovale Turkom, Valahom, Slovanom, Ogrom in Nemcom, — ni čuda! da se vedó tako zalo sponašati! Al kakor deleč so bile, kakor mogočne se štejejo na vodi, ponižati se vendar le morajo in prikloniti se velikanu, našemu verigastemu mostu. Umetnost stavbina je postavila nas nad ladije, ktere se vozijo pod mostom. — Še ni 20 let, kar jim je pretergala Donava pot, ki je deržala po ladijah od brega do brega. Velike škode in silna potreba vedne zveze med Budo in Peštom je pripravila ljudí na misel, da bi si napravili terdneji most. — Zdaj ga imajo. Kakor da bi stala dva Goljata v Donavi, ki si roké podajata, molita dva dobro podstavljena stebra iz rezanega kamna svoje glavi kviško v zrak. Na ramah nosita verige (ketine) in na teh visi most, ki je širok kakor vélika cesta. Na sredi se vozi, postrani so pa ozke ulice za pešce, po enih hodimo tje, po drugih nazaj. Ko sem pervikrat čez most šel, sem se kaj čudil, ko mi je strežaj, ki je sedel na koncu mosta pri kupcu, svetinjo ponudil; nisem vedil: zakaj. Kar pravi moj tovarš: „Krajcar hoče za most“, dam mu ga, uni pa meni svetinjo. Ko jo dobim v roke, jo pogledam, in glej, kaj ti je na nji: celi most. „Zdaj si pa močan, sem si mislil, pa te tudi morajo v číslih imeti, da ti celi most v roke dajo!“ Saj se vé, da je bila le prazna podoba na šibki svetinji, pa kaj se hočemo čuditi, če sem se veselil, da imam most v roki, ako je dosti takih ljudí bilo in jih bo, ki imajo vse svoje pametne in nespametne misli v eni umišljeni reči, ki še podobe nima. Iz teh misel me spravi tovarš, ki mi pravi: „no, ali si plačal Károna?“ Plačal sem ga, ali bo tudi za vselej, kakor je bilo nekdaj pri Gerkih za tistega, ki ni več Káronu iz unega sveta nazaj ušel? On pa pravi, da ne, da se svetinja oddaja in kupuje kolikorkrat kdo čez most gré. — Koj pred mostom na naši strani se začne griček v terdnjavo, pa je prekopan naravnost tje skozi kakor se pride čez most; ravno dokončujejo lepo uterjeno delo. Po prekopu se hodi pod hribčikom na bližnjico v tiste predmestja našega mesta, ki stojé notri zad za njim. Unkraj mesta pa derží naj lepša versta peštanskih hiš po bregu ob Donavi doli deleč dokler se vidi. (Dalje sledí.)

Zgodovinska povestica.

Kervava dolina.

Potovaje pred nekimi leti po Krasu pridem enega dné do sila sterme doline, ktera v globočini z raznim drevjem obrašena se ob kraji gole pečine proti visokemu hribu dviguje; le sama sterma steza pelje v strašno globino. Neki kmet, ki ga tù srečam, mi pové sledečo prigodbo: „Ko so v letu 1814 Francozi iz Krajnskega bežali, podeni od avstrijanske armade, so je razdelili v majhne kerdela; domači brambovci so jim pogumno za petami bili. Neki oddelk francozke armade blizo 800 mož beží skozi Notrajnsko proti morji. Serčni mejači pa so jih neprenehoma podili, tako, da vsi trudni in lačni, da se je duša v njih lovila, se podajo h počitku v zaznamovano dolino. Cesarskim udan kmet to zapazi in urno mejačem zakotek razodene. Hrabri Horvatje obsedejo globíno. Ravno se Francozi zarano na daljni beg napravljajo, ker začnó horvaške puške pokati in kmali scurkoma teče po dolini francozka krí. Od tistega časa pravijo dolini „kervava dolina“, in potoku, ki v nji izvira, „kervavi potok“. Č—ki.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Gradca se od železnic, po kterih se bo štajarska dežela sklenila na več straní, piše sledeče: Na tri straní moramo železnicam radostni klicati „dobro došle!“ ker bojo vezale našo blagoslovljeno deželo ne le s sosedami našimi, temuč bojo deleč segle po svetu. Franc-Jožefova železnica nam bo odperla neizmerno bogate jutrove dežele, ktere imajo obilo pridelkov, ki jih mati

narava rodí, pa so revne obertnijskih izdelkov, ktere jim bomo mi pošiljali. Koroška železnica nam bo odperla večerne dežele, in kadar bo od ene straní podaljšana v Briksen na Tiroljsko, od druge čez Beljak na Laško, skozi ktero se bo obertníi pot odperla v več krajev južno-zapadne Evrope. Kako imenitna pa nam je železnica čez Ljubljano v Terst, je samo po sebi očitno kot beli dan.

Iz Laškega terga (Tüffer) 17. nov. Tudi pri nas smo Nju Veličanstvi slovesno sprejeli. Komaj smo zaslišali gromovito streljanje in pokanje iz sosednega Celja, že se je tudi pri nas bobnjenje začelo. Zdaj je vrelo staro in mlado na kolodvor, ki je bil kaj ukusno in lepo okinčan in vès v svetlobi. Vsa naša prijazna dolina je bila v ognji, in krasni terg, poln lučic, je kakor razsvitljena šajka v ognjenem morji plaval. Vse je bilo praznično oblečeno. Celó visoke gore so se preoblekle in v lepo belo oblačilo zavile. Nismo še dobro uro čakali, kar priderdrá cesarski voz. Gosp. dekan s svojim duhovništvom in vsi uradniki pozdravljajo s serčnim „Živijo"-klicom presvetlega cesarja in presvetlo cesarico, ki pa sta se berzo naprej peljala v belo Ljubljano, Pa tudi potem ni še bila svečanost končana. Godci so jo le še rezali, streljanje je le še bobnelo in „Živijo"-klica ni bilo ne konca ne kraja. Vidilo se je, kako veseli so bili naši Slovenci prihoda Nju Veličanstev in kaka zvestoba jim v sercu klije do svojega cesarja. Podkrimski.

Iz Zapog. B.—Tudi v Zapogah je bil 9. dan listopada o pol dvanajstih ponoči močan potres. Tako nas je pozibalo, da smo se iz spanja zbudili, vendar brez vsega poškodovanja cerkve in hiš.

Na Slapem pri Vipavi. Veliko veselje je slišati, kako se za dobro izrejo otrok skerbí, namreč kako marljivo se šole tudi po kmetih napravljajo. Tudi jaz sem imel priložnost viditi, kako so se otroci v novo napravljeno šolo shajali. Viditi jim je bilo na obrazih, s kakim veseljem so jo nedolžni otroci proti šoli mahali. Posebno sta si gospoda Matevž Koder in Jožef Ferjančič k napravi te šole veliko prizadela in zraven pripomogla. Dobili so izverstnega učitelja gosp. Janeza Gnezda, od kterega marljivosti sem sam prepričan. Slava zgoraj omenjenima gospodoma in vsem Slapčenom! Jožef G....

Novičar iz raznih krajev.

V četertek zjutraj ob sedmih sta zapustila presv. Cesar in Cesarica Ljubljano in se do Postojne z zalo okinčanim hlaponom po novi železnici peljala, poleg ktere na obéh straneh je stala šolska mladina z banderci. Na kolodvoru so se Jima priklonili še enkrat vsi višji vojaški, duhovni in civilni oblastniki in mestna županija, pa brez števila je bilo tudi druzih Ljubljančanov in ljudí iz vseh krajev; topovi so gromeli na gradu, zvonovi zvonili po vseh cerkvah in nadušeni „Živijo"-klici so k slovesu doneli od vseh straní Nju Veličanstvoma, ki sta si z milostljivim in prijudnim obnašanjem hipoma pridobila vse serca. Ob devetih sta bila že v Postojni in ob dvéh popoldne, kakor „Triest. Zeitung" piše, že v Terstu; po vsi poti slovesno sprejemanima se je v Sesani poklonila deputacija iz Gorice, na Občini pa Ju je sprejela županija teržaška in Ju spremila v mesto med gromenjem topov, zvonjenjem v vseh cerkvah in veselim ukanjem brezštevilnega ljudstva. — Kot ena najvažnih političnih novíc se razglasuje po časnikih sedaj ta, da edinost med francozko in angležko vlado, ktera je poslednji čas na zlo tanki nitki visela, se je spet popolnoma uterdila; angležka časnika „Times" in „Morning Post" enoglasno terdita, da poslednji čas zlo razrušena edinost med angležko in francozko vlado ni nikdar terdnejša in zvestejša bila kot je sedaj. Koliko je resnice v tem zagotovilu, se bo kmali djansko pokazalo; dosedaj še ni nič očitnega. — Druga važna novica je, da za predsednika severno-amerikanske ljudovlade je Buhanan izvoljen; 174 volivcev je njega volilo, Fremonta pa 114. Nekdaj ni bilo v Evropi (starem svetu) nikomur veliko za to mar, kdo je vladar v Ameriki (novem svetu). Al kupčija in obertnija, ki gré križem po svetu, je sklenila novi in stari svet, da sedaj ni vse eno, kdo je predstojnik zedinjenih severno-amerikanskih deržav. Buhanan, iz stranke demokratov in zagovornik sužnosti, že ni Angležem nič kaj po volji, ker on je tisti mož, ki je kot poslanec amerikanske vlade v Londonu naj bolj zamotal angležko-amerikanski klopčič, ki je še zmiraj zlo zavozlan. Ali bo mirno vodil vladno barko ali ne, se tedaj ne vé. — Iz Napolitanskega se sliši, da prigovarjanje rusovskega cara ni bilo bob v steno, in da se bo kralj udal in upeljal v svoji deržavi tiste prenaredbe, ki ste mu jih angležka in francozka vlada na serce položile; toda čakati hoče s temi prenaredbami in pomilostenjem političnih jetnikov pripravnega časa, da ne bo podoba, kakor da bi se bil ptuji sili podvergel. Vsled tega se nek tudi v Rimu bo marsikaj v posvetnih zadevah prenaredilo, politični jetniki izpustili in jim popotni listi v ptuje dežele dali. — Vse to kaže na mirniše politično vreme; le pravda Neuenburžka še ni dostojno rešena. Švajcarji se nočejo skoz in skoz udati, temu, česar želí zbor nemške zaveze; vlada pruska pa ne za perst ne odstopi od svojih terjatev. Kako se bo tedaj to razpletlo, se še ne vé. — Iz Carigrada se piše 3. dan t. m. sledeče: „Kar bi ne bil pred malo dnevi nobeden verjel, se je ta dan zgodilo: sultan turški je stopil v versto kristijanskih vladarjev — sprejel je namreč angležki red hlačnega traka, na glavo je posadil perjanico, ktera je bila sto in sto let stud in gnjusoba njegovim prednikom, in je na vseh Svetnikov dan prisegel kakor prisega pravi kristijan po predpisu tega reda. Lahko si je misliti, kako z glavo majajo Turčini stare korenine, viditi svojega sultana, kako zatajuje Mahomeda in njegovo véro". — Iz Španjskega se piše 11. dan t. m., da je nadškof v Toledi ukazal po vseh farnih cerkvah svoje škofije javne molitve, da bi jenjala silna suša, ki že dolgo dolgo terpí. — Tudi popotniki na železnicah niso povsod roparjev varni. Ni davnej, kar so roparji ponoči napadli železnocestne vozove med Rimom in Fraskatom in popotnikom vse pobrali, kar so pri sebi imeli. Kako pa je to mogoče? bojo prašali naši bravci. Zviti roparji so namreč nalaš razpostavili tiste ponočne kazala, ki jih imajo čuvaji na postajah, da naznanjajo vodníkom, kadar je treba zavolj kake zapreke vozove ustaviti; in res, ko je vodník hlapona zagledal to kazalo, je voz ustavil; tolovaji so planili čez popotnike in jih oropali. — V Londonu so našli te dní v neki hiši, ktera že več časa prazna stojí, neko mater s čvetero otrok, ki so vsi nagi na diljah ležali in tako izstradani bili, da jih ni bilo druzega kot kost in koža; 5 dní niso ne trohice vžili. Berž so jim jeli streči z vsem, kar se je potrebno zdelo, — pa prepozno je bilo; mati je v malo urah umerla, in tudi otroci so že bolj mertvi kot živi. Mati je ene mesce pred v neki delavnišnici delala; kaj ji je tako pamet zmešalo, da se je s svojimi otroci raji podala v ta samotni kot kakor da bi bila milošnje prosila, nihče ne vé in se morebiti tudi nikoli zvedilo ne bo.

Odgovori na vprašanja v 91. listu.

1. Andrej je bil star 66 let in 8 mescov.

2. Narpred sta nalila posodo s 5 pinti ali bokali, iz te sta napolnila uno s 3 pinti in jo izpraznila v posodo z 8 pinti, tako, da je v tej zdaj še 6 pintov óla bilo. Una dva pinta, ki sta v posodi s 5 pinti ostala, sta zdaj vlila v uno s 3 pinti; uno s 5 pinti sta zopet iz posode z 8 pinti napolnila in odtod uno s 3 pinti dopolnila. Tako je tedaj bilo v posodi s 5 pinti 4 pintov, v uni s 3 pinti 3, in v un iz 8 pinti 1 pint óla, in fanta sta dobro in umno razmerila.

3. V pervi trumi jih je bilo 73.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**